

ปัญหาคนจนในเมือง

ผมค้นหาเช่ากินคำ
ไม่ค่อยมีความรู้

พวกฉันแก่แล้ว

คนพิการอย่างผม
ไร้คนเหลียวแล

คน หาเช่ากินคำ ไม่มีตังค์ ไม่มีความรู้
คนชรา คนพิการ ไม่มีใครดูแล เข้าไม่ถึงสวัสดิการรัฐ

ที่ดินนี้เป็นของข้า
ออกไป!!!!

ช่วยด้วยยยยยยยยย

ที่อยู่อาศัย เก่า ผุพัง
สภาพแวดล้อมไม่ดี อยู่ในที่ดินคนอื่น
ถูกเจ้าของไล่ ถูกไฟไหม้

พื้นที่ของรัฐ

ภูมิลำเนา กลับต่างจังหวัดไม่ได้ ไม่มีบ้าน ไม่มีที่ดิน
แห้งแล้ง น้ำท่วม เพาะปลูกไม่ขึ้น เป็นหนี้ ถูกไล่ที่
บุกรุกที่ดินรัฐ

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1

ปัญหาใคร
ใครต้องแก้
ต้องพึ่งตัวเอง

เริ่มแก้ปัญหาด้วยตัวเอง
เพราะ ไม่มีใครที่รู้ปัญหา
ของเราดีนอกจากตัวเราเอง

2

รวมกลุ่ม

รวมตัวกันหลายๆ คน ตั้งกลุ่ม
มีคนมาช่วยกันคิด ช่วยกันทำ

3

หาเพื่อนช่วย

คนจนไม่สามารถแก้ปัญหาโดยลำพังได้
ไม่มีแรง ไม่มีพลัง ต้องประสานภาคีเข้ามาร่วม
เช่น ท้องถิ่น ท้องที่ สถาบันการศึกษา เอกชน
หน่วยงานรัฐในพื้นที่ รวมถึง พอช.

4

แก้ไขปัญหา
ของตัวเองได้

จัดทำโครงการบ้านมั่นคง
เพื่อสร้างความมั่นคงใน
การอยู่อาศัยในระยะยาว
ด้วยตัวของผู้อยู่อาศัยเอง

โครงการ

บ้านมั่นคง

คืออะไร?

โครงการบ้านมั่นคง
เกิดจากผู้เดือดร้อน
เรื่องที่อยู่อาศัย
ที่เทศบาล พอช.
ร่วมกันจัดทำขึ้น
เมื่อปี 2546

รัฐบาลสนับสนุนเงินผ่าน พอช.
เพื่อซ่อม – สร้างบ้าน ซื้อที่ดิน
ทำถนน น้ำ – ไฟ

เพื่อ แก้ไขปัญหา
คนในชุมชนแออัด
ไม่มีที่ดินเป็นของตัวเอง
บ้านเช่า ครอบครัวยาย

ชุมชนมีที่อยู่อาศัย
อย่างถูกต้อง
ไม่ถูกไล่รื้อ สะอาด
เป็นระเบียบ และ
มีความปลอดภัย

ให้มีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง
พัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

กระบวนการต่างๆ ชาวบ้านจะเป็น
“เจ้าของโครงการ” ไม่ใช่ “หน่วยงานรัฐ”

หัวใจสำคัญ ของบ้านมั่นคง

พอเช่าที่หรือหาที่ดิน

ออกแบบบ้าน

เราต้องช่วยกัน
แก้ไขปัญหานะ

หาข้อมูลครัวเรือน

เสนอโครงการกับ พอช.

ผู้เดือดร้อนลุกขึ้นมาแก้ไขปัญหาดังด้วยตัวเอง ชาวบ้านเป็นเจ้าของโครงการร่วมกัน

สร้างความมั่นคงในที่อยู่อาศัย
และการถือครองที่ดิน
เช่าที่ดินรัฐระยะยาว
เช่าหรือซื้อที่ดินเอกชน

พวกเราเช่าที่ดินรัฐ
แบบระยะยาวหน่อยจ้า

สัญญา
เช่า
30 ปี

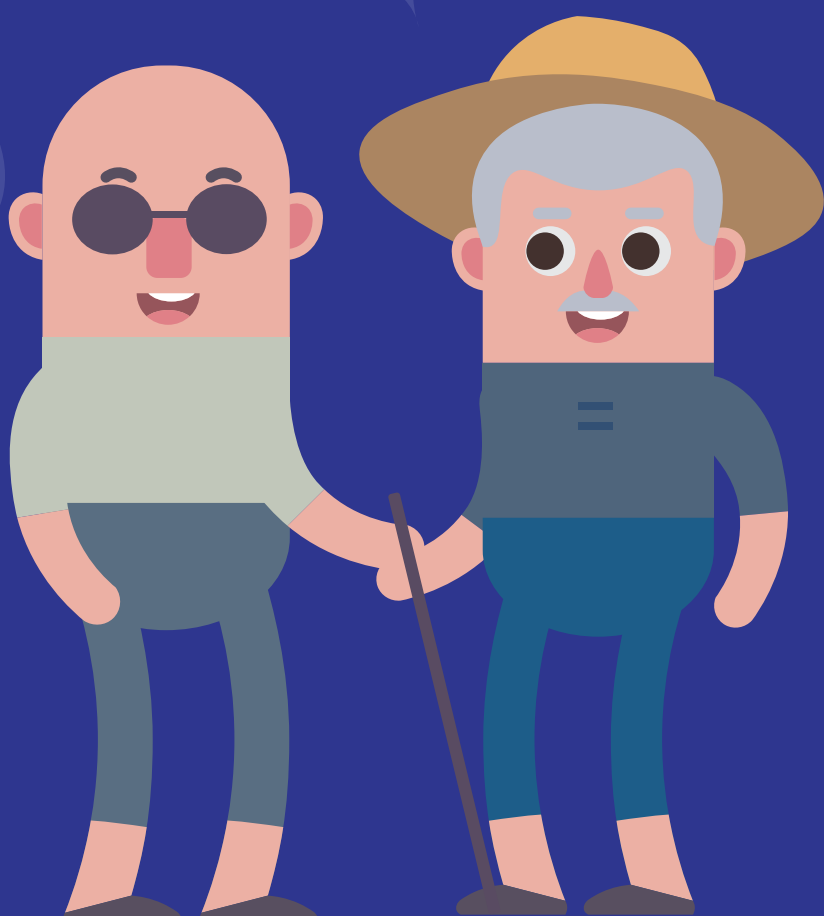

นี้ครับ

บ้านเองอยู่ไหน
เดี่ยวข้าพาไปส่ง

ยายกินข้าวรึยัง
มากินที่บ้านผมไหม

ขอบคุณจ้า

สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง สบายงาม
มีอาชีพ มีรายได้
สังคมดี มีความสัมพันธ์ที่ดี
มีความเอื้ออาทรต่อกัน

จะทำบ้านแบบไหน มีให้เลือกหลายแบบ
หลายแนวทาง ขึ้นอยู่กับความพร้อม
และความต้องการของชุมชน

ครอบครัวฉันคนเยอะ
บ้านสองชั้นนี้แหละเหมาะ

ฉันขอบ้านใต้ถุนสูง
เผื่อน้ำท่วม

บ้านฉันมีคนแก่ ขอบ้านชั้นเดียว
ตายายฉันจะได้อยู่สะดวก

บ้านมั่นคงมีที่รูปแบบ?

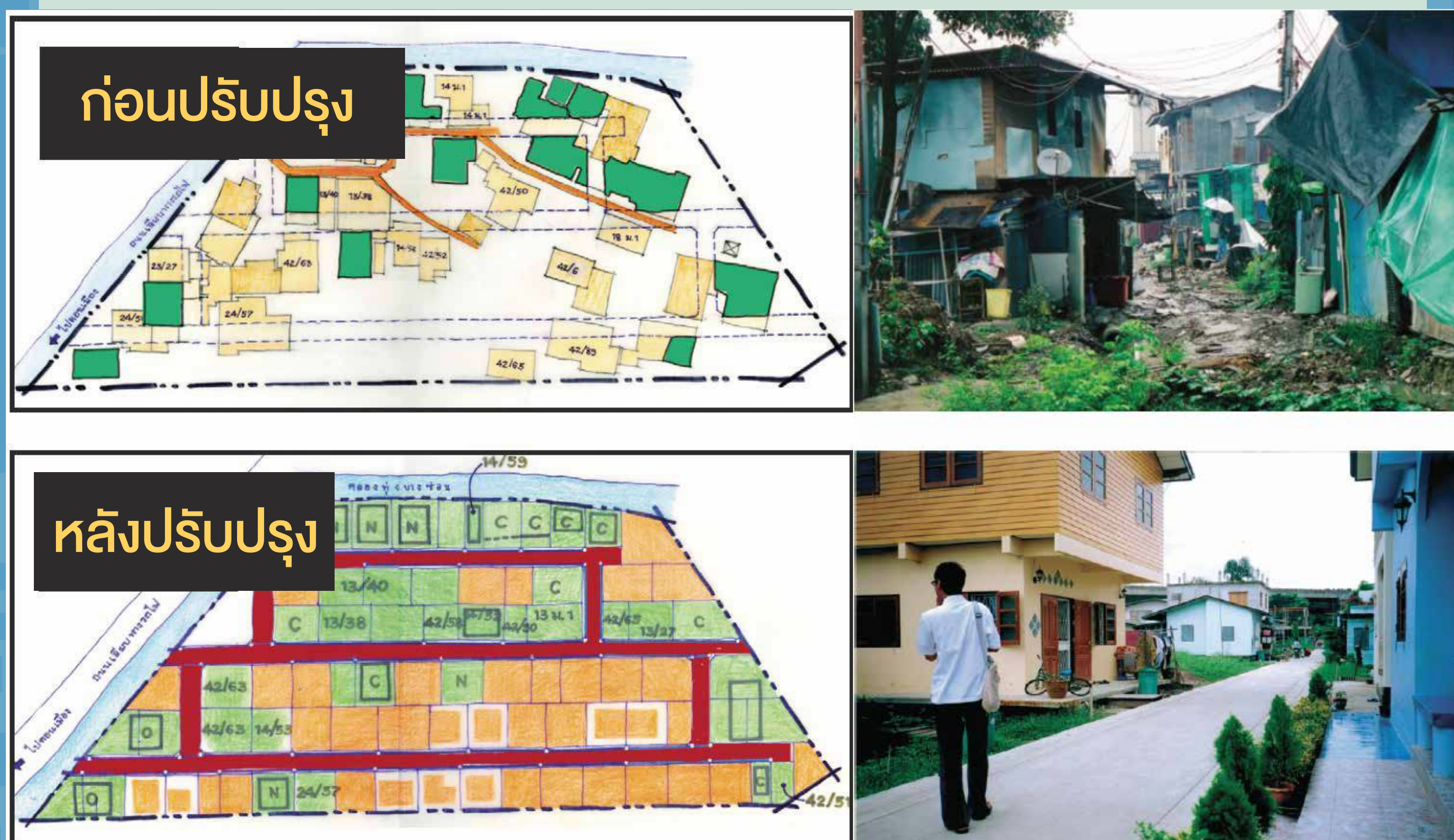
รูปแบบที่ 1 ปรับปรุงชุมชนในที่ดินเดิม

เจ้าของที่ดินให้สิทธิในการเช่า ปรับปรุงและพัฒนาชุมชน สิ่งแวดล้อม สาธารณูปโภคพื้นฐาน ในที่ดินเดิม ทำให้สภาพแวดล้อมชุมชนดีขึ้น มีทางเดินกว้างขึ้น

รูปแบบที่ 2 ปรับผังที่ดินใหม่

เจ้าของที่ดินให้สิทธิในการเช่า แต่ชุมชนมีพื้นที่ถนนแคบเกินไป การเข้าถึงไม่สะดวก รถดับเพลิงเข้าไม่ได้ ต้องปรับผังชุมชนให้มีระเบียบมากขึ้น ด้วยการปรับปรุงสาธารณูปโภคและบ้านเรือน เช่น การยั้บตัวบ้านบางส่วน

รูปแบบที่ 3 การแบ่งปันที่ดิน

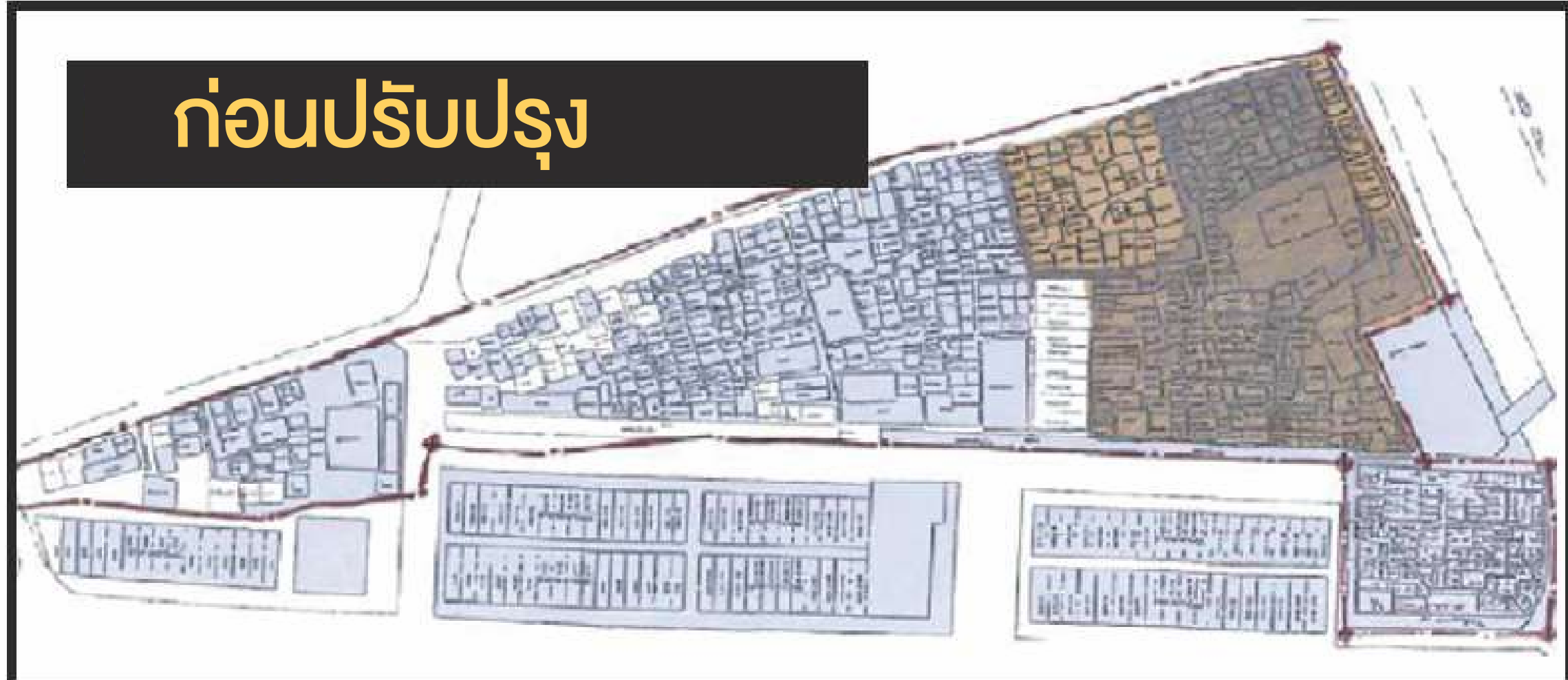
เมื่อที่ดินแปลงค่อนข้างใหญ่ เจ้าของที่ดินอยากได้คืน การแบ่งปันจึงเป็นแนวทางการพัฒนาที่ทั้งเจ้าของที่ดินและชุมชนต่างได้ประโยชน์ โดยการแบ่งที่ดินที่เคยเป็นที่ตั้งของชุมชน ออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. ส่วนที่หนึ่งคืนให้เจ้าของที่ดินนำไปใช้ประโยชน์ ชาวชุมชนจะย้ายเข้าไปอยู่ร่วมกัน 2. ในส่วนที่สอง อาจเช่าหรือซื้อจากเจ้าของที่ดินและนำมาพัฒนาชุมชนและที่อยู่อาศัยต่อไป

บ้านมั่นคงมีกี่รูปแบบ? (ต่อ)

รูปแบบที่ 4 การก่อสร้างใหม่ในที่ดินเดิม

เป็นการรื้อย้ายภายในบริเวณเดิม ชุมชนมีสภาพทรุดโทรมมาก
ต้องก่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ทั้งหมด

ก่อนปรับปรุง

หลังปรับปรุง

ก่อนปรับปรุง

หลังปรับปรุง

รูปแบบที่ 5 การรื้อย้ายไปที่ดินใหม่

เมื่อไม่สามารถอยู่ในที่ดินเดิมได้ เนื่องจาก
เจ้าของจับไล่หรือหน่วยงานรัฐที่ดูแล
ต้องการใช้ที่ดิน จึงต้องย้ายไปหาที่ดินใหม่
เพื่อปลูกสร้างบ้านกับโครงการบ้านมั่นคง
ทำให้ชุมชนมีความมั่นคงในที่ดิน
และสามารถพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชน
ใหม่ได้เต็มที่

“ชาวบ้านผู้เดือดร้อนต้องลุกขึ้นมาแก้ไขปัญหาด
้วยตัวเอง โดยมีหน่วยงานรัฐเป็นพี่เลี้ยง”

ใครบ้าง? จะสามารถมาอยู่ ในบ้านมั่นคงได้

บ้านลุงมาตั้งอยู่นี้ได้ไง
ที่ตรงนี้คือที่ดินของผม

1. คนที่อยู่อาศัย/เช่าอยู่ในชุมชน
บนที่ดินของรัฐ หรือบุกรุกอยู่ในที่ดินเอกชน

ฉันอยู่ที่นี่มาตั้งแต่ฉันยังสาว

2. เช่าบ้านอยู่ในชุมชนต่อเนื่อง
มาไม่น้อยกว่า 5 ปี

รายได้ไม่พอ

3. มีรายได้ทั้งครอบครัวไม่เกิน
40,000 บาท (ตามสิทธิในการจงบ้านเอื้ออาทร)

บ้านหลังเดียวอยู่
กันเยอะ อึดอัดจัง

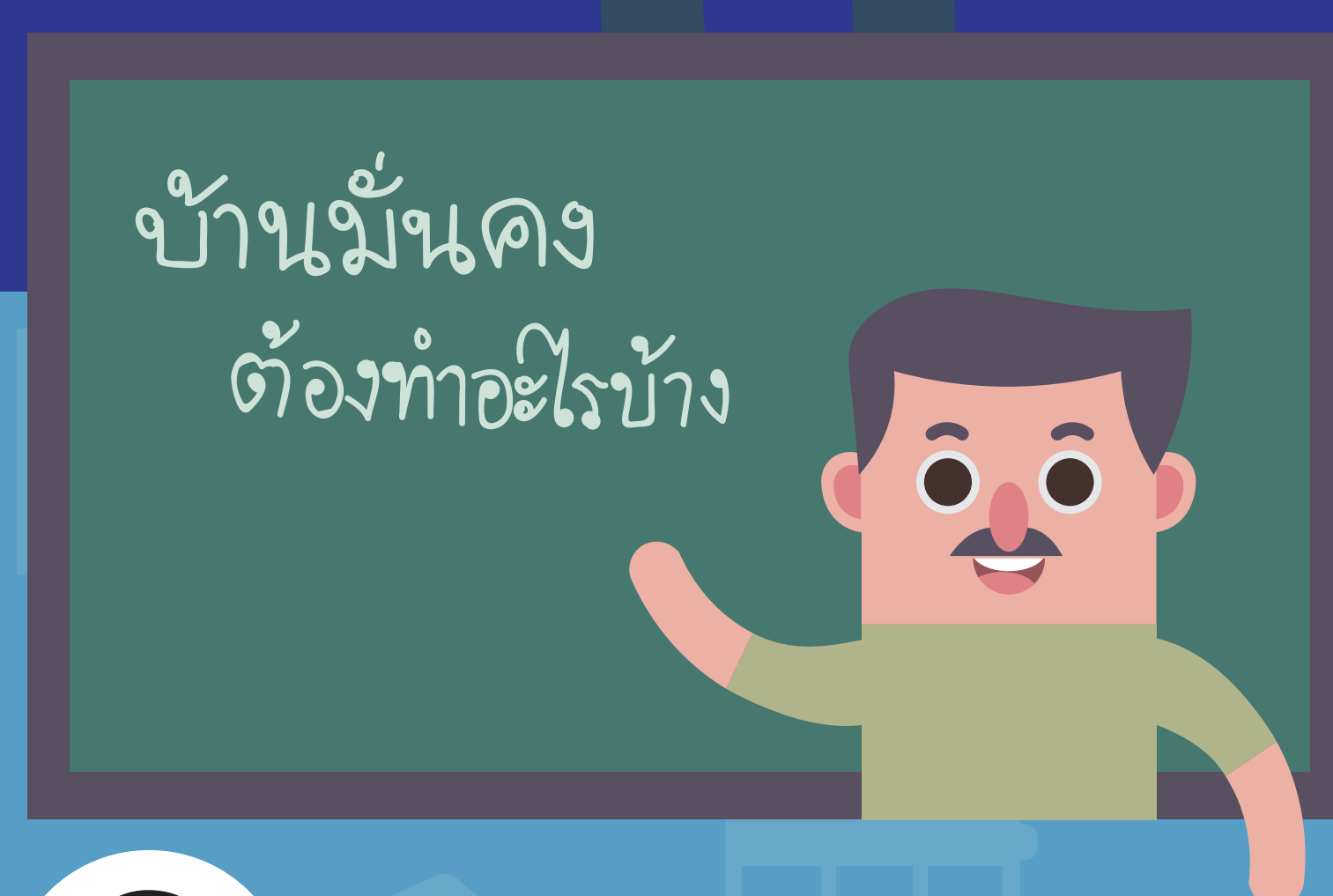

4. ครอบครัวขยาย อยู่กันหลายคน
อย่างแออัดในบ้านหลังเดียว

แนวทางการทำงาน ที่สมาชิกมีส่วนร่วม

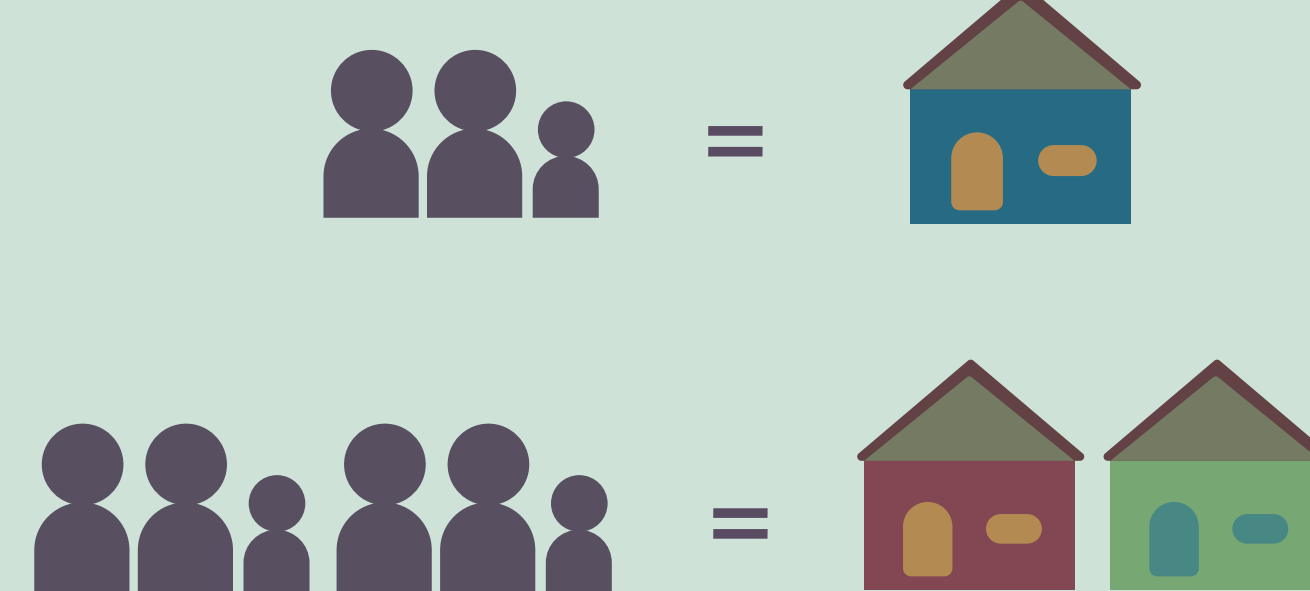
1 สำรวจข้อมูลเมือง
ค้นหาเพื่อนๆ ที่เดือดร้อนเหมือนกัน

2 สร้างความเข้าใจ
เกี่ยวกับโครงการบ้านมั่นคง

3 ตั้งกลุ่มออมทรัพย์
สร้างทุนของตัวเอง

4 จัดสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย
ด้วยความเอื้ออาทรและจำนวนคน

5 ร่วมกันวางผังออกแบบบ้าน
ตามใจผู้อยู่

6 ร่วมกันก่อสร้าง ปรับปรุง พัฒนา
ระบบสาธารณูปโภคและที่อยู่อาศัย

7 ร่วมกันวางแผน เพื่อพัฒนา
คุณภาพชีวิต สังคม อาชีพ
สวัสดิการ

จะเอา เงิน มาจากไหน?

“คนจน หาเข้ากินคำ รายได้น้อย
ไม่มีเงินเก็บ ไม่มีที่ดิน ไม่มีสลิปเงินเดือน
กู้ธนาคารไม่ได้!”

จะทำได้ไหม
ทำได้รึป่าว
???

การออมเงินเพื่อที่อยู่อาศัย เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ชาวชุมชนมีทุนเป็นของตัวเอง โดยรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้นในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการออมรายวัน หรือรายเดือน เพื่อนำไปสู่การสร้างบ้าน และส่งเสริมให้เกิดกองทุนในการพัฒนา ชุมชนอย่างยั่งยืน รวมทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่น และเป็นหลักประกันในการ ใช้สินเชื่อจาก พอช. หรือสถาบันการเงินอื่นๆ รวมทั้งยังเป็นการเรียนรู้ระบบการจัดการ ร่วมกัน ทำให้ได้รู้จักเพื่อนในชุมชนเพิ่มมากขึ้นผ่านการออมทรัพย์ ซึ่งจะนำไปสู่ ความเอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน กลุ่มออมทรัพย์อาจขยายบทบาทไปสู่การกู้ยืม เพื่อประกอบอาชีพ การจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก หรือการใช้ตามความจำเป็นอื่นๆ

ช่องทางที่ 1

ออมเงิน

- ออมด้วยตัวเอง เท่าที่ออมได้ เพื่อฝึกฝนวินัย ให้มีทุนเริ่มต้น
- ออมกันเป็นกลุ่ม เป็นการช่วยกันดูแล และเพิ่มเงินน้อยให้เป็นเงินมาก

ช่องทางที่ 2

เงินสนับสนุน จากรัฐ

- สนับสนุนชาวบ้าน ให้คำแนะนำ ช่วยจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ และสหกรณ์ จัดงบอุดหนุนซ่อมบ้าน พัฒนาระบบสาธารณูปโภค และสินเชื่อสร้างบ้านมั่นคง

บ้านล่างปูนทรพย์ จ.จันทบุรี

บ้านบนกองขยะ

เมื่อก่อน

“บ้านเก่าผุพัง อยู่บนกองขยะ ไม่มีทะเบียนบ้าน ไม่มีน้ำ ไม่มีไฟ ถูกไล่ทุกวัน”

ปัญหาของบ้านล่างปูนทรพย์

- หมู่บ้านอยู่บนกองขยะของเทศบาล
- บ้านเก่าผุพัง อยู่บนกองขยะ น้ำครำ ไม่มีทะเบียนบ้าน ไม่มีน้ำ ไม่มีไฟ ถูกไล่ทุกวัน
- เป็นคนเก็บขยะ ไม่มีบัตร ไม่มีเงิน คนรังเกียจ ถูกกล่าวหาว่า จี้ยา จ้างมอม ต่ำต้อย
- กลัวว่าถ้าคนข้างนอกรู้ว่าอยู่ที่ไหนจะไม่มี ใครคบ ไม่มีใครรับเข้าทำงาน

ปี 48 มีคนมาชวนทำโครงการบ้านมั่นคง

“คนจนทำไม่ได้หรอก จะมีใครที่ไหนเอาเงินมาให้”

วันหนึ่ง บ้านคนพิการล้ม เริ่มคิดถึงตัวเอง และลูกหลาน จึงเข้ามาทำโครงการบ้านมั่นคง รวมกลุ่มรวมตัวกัน หาที่ดินแปลงใหม่ แต่ก็แพงเหลือเกิน จึงขอเช่าที่ดินกับเทศบาลเขาก็ไม่ให้ ต่อมา มี พอช. สอช. มาช่วยเจรจา ทำให้ได้เช่าที่ดินระยะยาว 30 ปี ทำให้สร้างบ้านมั่นคงได้ ไม่ต้องกลัวโดนไล่อีกต่อไป

เดี๋ยวนี้

บ้านล่างปูนทรพย์ ณ ปัจจุบัน

“บ้านบนกองขยะ กลายเป็นหมู่บ้านที่ดีได้ ไม่อายใคร”

- เรามีบ้านเป็นของตัวเอง
- ไม่ต้องกลัวโดนไล่ที่
- มีงานทำ รายได้ดีขึ้น
- คนมีความสามัคคีกัน รักกัน ห่วงใยกัน
- เด็กได้เรียนหนังสือ ผู้ใหญ่ได้งานทำ
- ไม่อายใคร ภูมิใจด้วยซ้ำ
- ท้องถิ่นเข้ามาดูแล สนับสนุนงบประมาณ
- คิดทำเรื่องอื่นๆ ได้อีกเยอะ

ชุมชนศาลเจ้าพ่อสมบุญ 54
“เปลี่ยนชุมชนแออัดริมคลอง
ให้เป็นบ้านน่าอยู่”

เมื่อก่อน

“ชุมชนแออัดริมคลอง บ้านเก่าทรุดโทรมและรुकูล้างไปในคลอง
ถูกกล่าวหาว่าเป็นสาเหตุของน้ำเสียและน้ำท่วม”

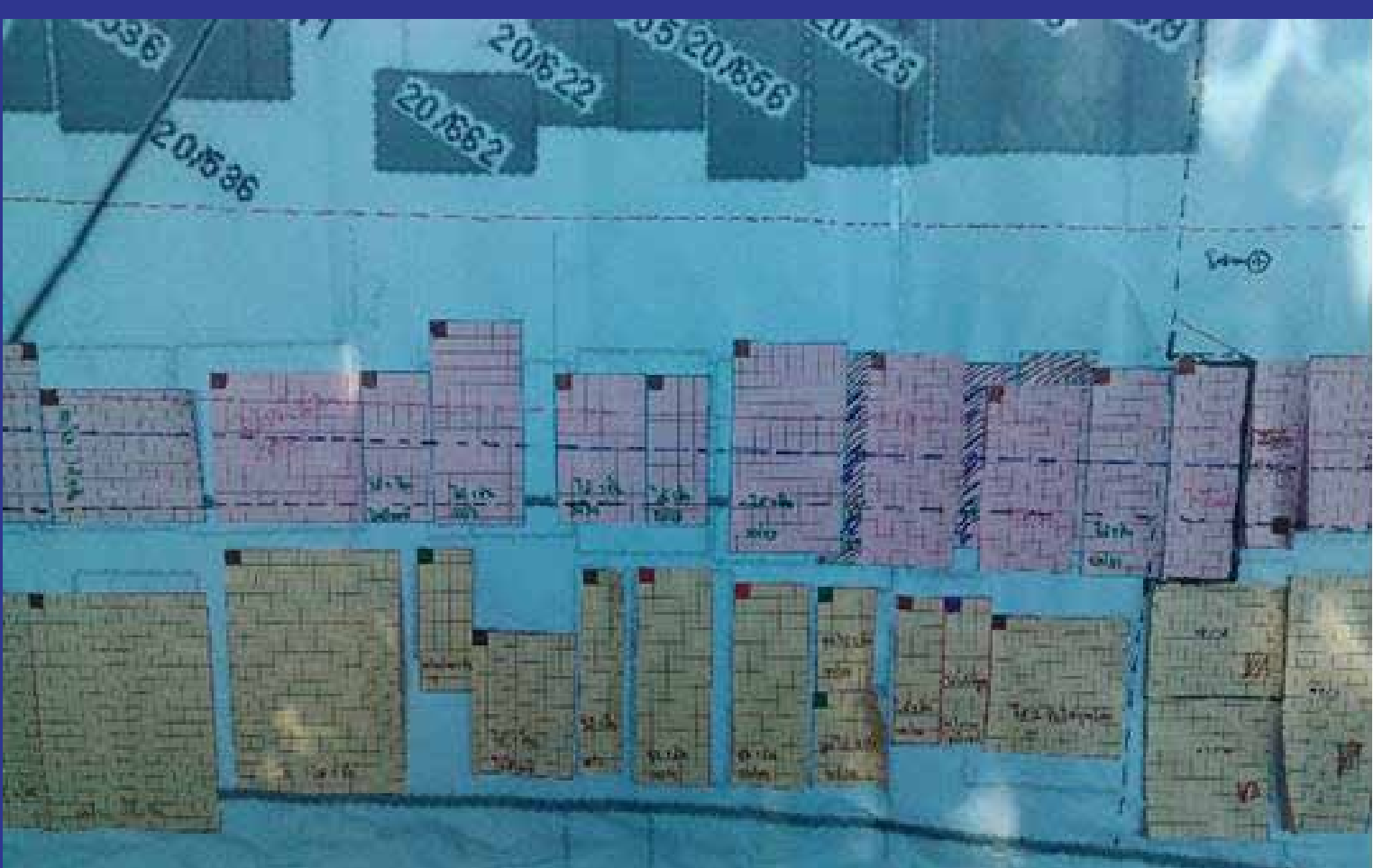
กทม. จะสร้างเขื่อน ขอให้รื้อบ้านออกจากคลอง

ปี 2559 เป็นโครงการแรกๆ ที่ตัดสินใจทำโครงการบ้านมั่นคง

- กทม.มีแผนสร้างเขื่อนริมคลอง
- ต้องรื้อบ้านที่อยู่ริมคลองออก
- เกิดโครงการบ้านมั่นคงชุมชนริมคลอง
โดย พอช. รับผิดชอบดำเนินการ

- เป็นชุมชนนำร่องในการแก้ปัญหาบ้านรูกูล้าง
ล้นคลองลาดพร้าวในเขตสายไหม
- คืบทางเดินน้ำให้สาธารณะ สร้างชุมชนใหม่
- รื้อและสร้างบ้านใหม่ในที่ดินเดิม
- ทำสัญญาซื้อขายบ้านในราคาต่ำ ผ่อนชำระหนี้ 15 ปี
- ขอเช่าที่ดินราชพัสดุ 3 ไร่ 2 งาน สัญญาเช่า 30 ปี

เดี๋ยวนี้

ชุมชนศาลเจ้าพ่อสมบุญ 54 ณ ปัจจุบัน

“ชุมชนแออัดริมคลอง กลายเป็นบ้านที่น่าอยู่”

มีบ้านใหม่เป็นของตัวเอง เป็นทั้งที่อยู่
และใช้เป็นที่ทำงาน สร้างรายได้ให้กับครอบครัว

ได้เช่าที่ดินจากกรมธนารักษ์อย่างถูกกฎหมาย
สามารถอยู่ได้จนถึงลูกหลาน ไม่ต้องกลัวโดนไล่รื้อ

มีพื้นที่ให้ออกกำลังกาย มีที่ให้เด็กวิ่งเล่น
ปลูกต้นไม้ได้ มีพื้นที่ว่าง อากาศดี ชุมชนสะอาด
เป็นระเบียบมากขึ้น สุขภาพดีขึ้น

ภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งในการลดปัญหา
โดยการคืนพื้นที่สาธารณะให้กับคนอื่นๆ ได้ใช้ร่วมกัน

